

Asia: Luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 11 ja 16 §:n muuttamisesta (VN/1269/2024)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Lukelta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 11 ja 16 §:n muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan säädettäisiin, että vieraslajilaissa tarkoitetun nisäkkään saisi jäljittää miehittämättömällä ilma-aluksella, eli droonilla, pyynnin aikana. Esitettävän säännöksen myötä metsästyslain kieltoa ilma-aluksella tehtävästä jäljittämisestä ei jatkossa sovellettaisi vieraslajilaissa tarkoitettuihin nisäkkäisiin. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisäksi pidennettäväksi kansalliseen luetteloon lisättävien vieraslajien siirtymäajan enimmäispituutta kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Lausunto pyydetään toimittamaan 22.5.2024 mennessä.

2 Lausunto

2.1. Muutosehdotus koskien dronien käyttöä vieraslajien pyynnin yhteydessä

Vieraslajinisäkkäät supikoira ja minkki muodostavat tunnistetun huomattavan uhan Suomen luonnolle, eritoten maassa pesivälle linnustolle, esimerkiksi saaristossa ja kosteikoilla. Luonnonvarakeskus pitää myönteisenä kehityksenä, että drooneja voidaan käyttää hyväksi vieraspetopyynnin tehostamiseksi. Parhaimmillaan tämä mahdollistaa, että vieraspedot saadaan poistettua pienemmillä henkilöresursseilla ja mahdollisimman lyhyessä ajassa.

Luonnonvarakeskuksen mukaan, suurin drooneihin liittyvä riski on muuhun lajistoon kohdistuva häirintä, varsinkin pesivän linnuston häirintä haudonta-aikaan. Kriittisin aika on toukokuusta heinäkuun puoleen väliin, joten vieraspetoihin kohdistuva pyyntiponnistus tulisi mahdollisuuksien mukaan ajoittaa alkukevääseen. Avomaalla, kuten pelloilla sekä saaristossa linnut ovat hautoessa herkkiä häirinnälle. On pidettävä huolta siitä, että drooneilla ei ajeta emoja pois pesiltä, ja jos näin käy, on keskeytettävä toiminta. Matalat lentokorkeudet (esimerkiksi < 20 metriä), toistuvat lennot ja pitkät lentoajat (esimerkiksi > 15 minuuttia) altistavat häirinnälle.

2.2. Vieraslajiluetteloon lisättävien vieraslajien siirtymäajan muutos

Esitysluonnoksessa vieraslajilain muuttamiseksi ehdotetaan pidennettäväksi kansalliseen vieraslajiluetteloon lisättävien vieraslajien siirtymäajan enimmäispituutta kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Mahdollisuutta siirtymäajan pidentämiseksi viiteen vuoteen on perusteltu sillä, että kansallinen vieraslajiluettelo saadaan näin helpommin mahdollisimman kattavaksi. Viiden vuoden siirtymäaika on ollut mahdollinen myös EU:n vieraslajiluettelon lajeille, joten muutos yhdenmukaistaa EU:n ja kansallisia vieraslajisäädöksiä. Pitkä siirtymäaika ei kuitenkaan itsessään ole ympäristön tai luonnon monimuotoisuuden eikä vieraslajien hallinnan kannalta myönteinen, koska se

antaa etumatkaa haitallisen vieraslajin lisääntymiselle ja leviämislle. Mahdollisille siirtymäajoille on oltava aina riittävät perustelut. Siirtymäaikamahdollisuudesta huolimatta on tarkoituksenmukaista välttää siirtymäaikojen asettamista tai pitää ne mahdollisimman lyhyinä. Lisäksi on syytä harkita, voivatko jotkut yksittäiset kiellot, kuten maahantuontikielto, olla voimassa jo siirtymäkauden aikana.

Siirtymäajoista huolimatta haitallisten vieraslajien haitoista tulee viestiä, jotta lajeja ei hankittaisi enää siirtymäaikana lisää. Hallintasuunnitelmassa ja viestinnässä on kannustettava haitallisen vieraslajin hävittämistoimiin ryhtymiseen jo ennen siirtymäajan loppumista lajin mahdollisen leviämisen estämiseksi. Viestinnässä on korostettava, että siirtymäajan päätyttyä kaikki kiellot tulevat voimaan ja niihin kannattaa varautua hyvissä ajoin. Esimerkiksi Haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmassa viiden vuoden siirtymäajasta huolimatta japaninkelasköynnöksen hallintatoimeksi suositellaan esiintymien poistamista pihosta ja puutarhoista ympäristöön leviämisen rajoittamiseksi jo siirtymäajan aikana.

Vieraslajilainsäädännön yhtenäistämiseksi myös kansallisen vieraslajiluettelon lajeille tulisi olla mahdollisuus hakea erillislupaa tutkimustarkoitukseen vastaavasti kuin EU:n vieraslajiluettelon lajeilla (EU:n vieraslajiasetuksen 8 artikla). Lupien myöntämiskriteereiden on oltava selkeät ja riittävän tiukat. Lisäksi lupaehtojen noudattamista tulisi valvoa. Jos esimerkiksi luvanalaisia haitallisten vieraslajien kasvupaikkoja ei merkitä asianmukaisesti tai mahdollisuus lajin leviämiseen ympäristöön on ilmeinen, lupa tulisi perua välittömästi.

3 Lausunnon tiivistelmä

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Lukelta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 11 ja 16 §:n muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan säädettäisiin, että vieraslajilaissa tarkoitetun nisäkkään saisi jäljittää miehittämättömällä ilma-aluksella, eli dronilla, pyynnin aikana. Esitettävän säännöksen myötä metsästyslain kieltoa ilma-aluksella tehtävästä jäljittämisestä ei jatkossa sovellettaisi vieraslajilaissa tarkoitettuihin nisäkkäisiin. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisäksi pidennettäväksi kansalliseen luetteloon lisättävien vieraslajien siirtymäajan enimmäispituutta kahdesta vuodesta viiteen vuoteen.

Luonnonvarakeskus pitää myönteisenä kehityksenä, että drooneja voidaan käyttää hyväksi vieraspetopyynnin tehostamiseksi. Suurin drooneihin liittyvä riski on muuhun lajistoon kohdistuva häirintä, varsinkin pesivän linnuston häirintä haudonta-aikaan, mitä tulisi välttää oikealla pyynnin ajoituksella.

Luonnonvarakeskus kannattaa kansalliseen luetteloon lisättävien vieraslajien siirtymäajan enimmäispituuden pidentämistä kahdesta vuodesta viiteen vuoteen, kuten EU:n vieraslajiluettelon lajeillakin. Siirtymäaikamahdollisuudesta huolimatta on tarkoituksenmukaista välttää siirtymäaikojen asettamista tai pitää ne mahdollisimman lyhyinä. Lisäksi on syytä harkita, voivatko jotkut yksittäiset kiellot, kuten maahantuontikielto, olla voimassa jo siirtymäkauden aikana.

Vieraslajilainsäädännön yhtenäistämiseksi myös kansallisen vieraslajiluettelon lajeille tulisi olla mahdollisuus hakea erillislupaa tutkimustarkoitukseen vastaavasti kuin EU:n vieraslajiluettelon lajeilla.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 21.05.2024 klo 13:41:48.

Lausunnon valmistelija(t):

Andreas Lindén

Erja Huusela

Liitteet:

Tiedoksi: